

Lietuvos bioetikos komiteto kolegijos Rekomendacijos dėl pacientų įtraukimo į studentų mokymo procesą

Lietuvos bioetikos komitetas, 2018

Problemos aktualumas (1)

- Diskusija apie Medicinos etikos komisijų aktualijas (2017 birželis)
- Seminaras „Studentų mokymo procesas sveikatos priežiūros įstaigose ir kiti etikos klausimai“ (2017 lapkritis)
- Tyrimų etikos komitetų susitikimas (2017 gruodis)

Klausimai: kaip skirtingose sveikatos priežiūros įstaigose organizuojamas mokymo procesas? Kaip suprantamos ir įgyvendinamos Pacientų teisių įstatymo 11 straipsnio nuostatos:

- pacientų teisė sutikti ir atsisakyti dalyvauti mokymo procese
- teisės į privatumą užtikrinimas
- pacientų dokumentų panaudojimas mokymo procese

Problemos aktualumas (2)

- Nedaugelis Lietuvos SPĮ turi aiškią tvarką, kaip įstaigoje turėtų vykti studentų mokymo procesas
- Įstaigos specifiškai nereglamentuoja Paciento medicinos dokumentuose esančios informacijos panaudojimo tvarkos
- Kai kurios įstaigos reglamentuoja tik studentų tiriamųjų darbų atlikimą (apklausas ir pan. (LSMU))
- Viena svarbiausių problemų daugelyje sveikatos priežiūros įstaigų – atskirti, kada studento tiriamajam darbui reikalingas etikos komiteto leidimas
- Viena svarbiausių problemų kai kuriose sveikatos priežiūros įstaigose – ar ir kaip teisėtai suteikti studentams prieigą prie (elektroninių) paciento duomenų

Problema (1). Interesų kolizija

Etinės problemos šaltinis – įtampa tarp skirtingų procese dalyvaujančių grupių interesų:

- Visuomenės interesas - turėti parengtus kvalifikuotus specialistus
- Studento interesas – įgyti žinių, tapti kvalifikuotu specialistu
- Paciento interesas - gauti kokybiškas paslaugas, būti prižiūrimas kvalifikuotų specialistų, naudotis visomis jam suteiktomis teisėmis

Tačiau

- Konkretus pacientas, kuris tampa mokymosi objektu, nebūtinai gauna iš to kokios naudos, o kartais ir nukenčia (emociškai, psichologiškai, apribojama teisė į privatumą / konfidencialumą (tyrimai, LBEK skundai))

Problema (2). Kaip suderinti skirtingus interesus?

- Tyrimai rodo, kad pacientai yra altruistiški ir noriai dalyvauja mokymo procese, jei yra tinkamai informuojami ir jiems leidžiama pasirinkti
- Informavimas ir sutikimo gavimas?
- Skaidrumas, viešumas, aiškumas?

Rekomendacijų temos / žinutės

---

1) sąvoka „mokymo procesas“ yra daugiareikšmė ir reikalaujanti paaiškinimo

2) etiniai klausimai, kylantys įtraukiant pacientus į mokymo procesą: informuoto asmens sutikimas ir konfidencialumo / privatumo užtikrinimą

3) aiškumo, viešumo, informacijos poreikis

- kad SPĮ ir aukštosios mokyklos turėtų tvarkas, reglamentuojančias mokymo procesą ir
- jos būtų viešos

Rekomendacijos (1): AMA

Prieš įtraukdamas studentą į pacientų gydymo procesą gydytojas turėtų:

- Paaiškinti pacientui studentų dalyvavimo jo priežiūroje naudą
- Pasakyti pacientui, kokie studentai dalyvaus ir aiškiai įvardyti, kad jie yra studentai. Studentai, jų dėstytojai, visi sveikatos priežiūros specialistai turėtų vengti dviprasmiškų žodžių ir pacientams tinkamai įvardyti save ir savo pareigas
- Jei procedūros metu pacientas bus nesąmoningas – informuoti pacientą apie studentų dalyvavimą prieš procedūrą
- Aptarti studentų dalyvavimą su paciento atstovu, jei pacientas nekompetentingas
- Įsitikinti, kad pacientas nori, kad medicinos studentai dalyvautų jo sveikatos priežiūroje

Rekomendacijos (2)

Rekomenduoti sveikatos priežiūros įstaigoms parengti tvarkas / sutartis su aukštosiomis mokyklomis, kuriomis aiškiai apibrėžiama:

- kaip vyksta mokymo procesas (bendros nuostatos ir organizaciniai klausimai)
- kokias pareigas prie asmeninės informacijos teises turi studentai
- SPĮ, aukštosios mokyklos, studento teisės ir pareigos
- kas atsakingas už studento supažindinimą su elgesio su pacientu etika (sutikimu, konfidencialumu, privatumu, etc.)
- kas atsakingas už studentą SPĮ
- Kt.?

Informuoto asmens sutikimas

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas: tose sveikatos priežiūros įstaigose, kuriose mokomi sveikatos priežiūros specialistai, pakanka pacientą pasirašytinai supažindinti su įstaigos Vidaus tvarkos taisyklėmis, kuriose nurodoma, kad įstaigoje vyksta mokymo procesas.

- Jei pacientas raštu nepareiškia nesutikimo dalyvauti mokymo procese, jis su juo sutinka?
- Vidaus tvarkos taisyklės – didelės apimties dokumentas; ar laikas susipažinti greičiausiai pakankamas?
- Kokiems mokymo etapams duodamas sutikimas?

Privatumas, konfidencialumas

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas:

Naudojant informaciją <...> mokymo tikslais, neturi būti pažeidžiamas paciento asmens privatumas. Paciento medicinos dokumentuose esančios informacijos panaudojimo tvarką, <...> mokymo tikslais [nustato] sveikatos priežiūros įstaiga, kurioje ši informacija saugoma

- Kaip suprantamas / užtikrinamas privatumas ir konfidencialumas? Koks šios nuostatos turinys?
- Kokios praktinės situacijos / rekomendacijos?